METSÄTALOUS

Puukauppoja on leivottu hyvällä tahdilla. Tämän vuoden osalta tavoitteet näyttävät täyttyvän. **TOIMINNANJOHTAJA VESA VÄÄNÄNEN, METSÄNHOITOYHDISTYS JÄRVI-SAVO**

KARI LINDHOLM

Susivaaran Osaran aukealla kasvaa 17–19 senttimetrin vahvuista, 12–13 metrin mittaista metsää.

Osaran aukeat puskevat harvennuspuuta

Sotien jälkeen avohakatuilla jättimäisillä Osaran aukeilla kasvaa epäilyistä huolimatta ensiharvennuskypsä metsä.

PUDASJÄRVI

Tunnetuin Osaran aukea on yli 20 000 hehtaarin avohakkuu Posion ja Pudasjärven rajamailla Susivaarassa. Aika on tehnyt tehtävänsä, Euroopan suurin pallokenttä on muuttunut lopulta metsäksi.

”Ei tästä tullut sittenkään puutonta tundraa eikä autiomaata. Hakkuun tuotot hupenivat Suomen jälleenrakentamiseen ja sotakorvauksiin”, kertoo Metsähallituksen tiimiesimies **Jorma Kouva** Pudasjärveltä.

Kouva varttui lähellä Susivaaran savottaa. Mies näki radikaalit hakkuut ja niitä seuranneet kulotukset poikasena 1950–1960-luvulla. Vanhat kuusikot osaroitiin laidasta lukien, sen jälkeen punakukko sai heilua tovin.

”Samalla kerralla saatettiin kulottaa jopa 600 hehtaaria keskellä kuuminta kesää, se oli kylmäpäisten miesten touhua. Hommaa katseltiin silmät suurina.”

”Susivaaran Osaran aukeilla kasvaa enemmän puuta kuin täältä aiemmin hakattiin”, kertoo Metsähallituksen tiimiesimies Jorma Kouva Pudasjärveltä.

Uudistamisessa vaikeuksia

Valtioneuvoston painostuksesta Metsähallitus ryhtyi valmistelemaan ennen näkemättömän laajoja hakkuita vuonna 1947. Siitä ei ollut varmuutta, saadaanko aukeat metsitettyä. Kulotusten jälkeiset uudistamisen vuodet eivät sujuneet ongelmitta.

Kouva sanoo, että vastuksia koettiin etenkin 310 metriä merenpinnan yläpuolella sijaitsevalla Kortepalon savottakeskittymän alueella.

”Siemenpulan takia männynsiemeniä oli haalittu eteläisestä Suomesta. Mänty ei halunnut juurtua sammalen valtaamille kuusen maille.”

Pudasjärven hoitoalueen alueherra totesikin vuonna 1958 ”metsityksen onnistumisen esteenä olevan mustassa kulotuspinnassa tehostuva auringon paahde ja aukeilla vaaramailla puhaltava tuuli, joka täydentää roudan ja auringon kuivattavaa vaikutusta.”

Suurten vaikeuksien jälkeen Metsähallitus luopui avohakkuualojen metsänkylvöstä ja siirtyi koneelliseen maanmuokkaukseen ja kulotusalojen taimettamiseen 1960-luvun lopulla.

Parhaan kasvun vaiheessa

Vastoinkäymisistä huolimatta Kortepalon metsä on nyt elämänsä kunnossa. Puuston keskiläpimitta on 17––19 senttimetriä, puuta kasvaa 140–150 kiintokuutiota hehtaarilla.

”Alueen puustopääoma on noin 1,5 miljoonaa kiintoa. Puuta on siis reilusti enemmän kuin sitä aikanaan hakattiin”, kertoo Kouva.

Ensimmäiset ensiharvennukset tehtiin vuonna 2004. Harvennuksissa kertymä on 50 kiintoa hehtaarille. Rungon järeys on 75 litran luokkaa.

Metsähallitus tavoittelee Kortepalon tasaikäiseen metsään selkeää kehitysluokkajakaumaa, alueita myös avohakataan.

Alueen vuotuiset harvennustyömaat ovat 100–150 hehtaarin kokoisia, leimikoista hakataan vuosittain 10 000–15 000 mottia.

”Ensiharvennuspuulle on kysyntää, Oulun ja Kemin puunjalostuslaitokset sijaitsevat kohtuullisen lähellä. Harvennuksesta kertyy 5–10 prosenttia sahapuuta ja saman verran pikkutukkia.”

Lannoituksesta potkua

Kortepalon metsiä lannoitetaan 50–100 hehtaarin vuositahdilla. Metsäsalpietaria saavat etenkin kahden harvennuksen kohteet. Kustannukset ovat 300–400 euroa hehtaarille.

Kun puusto on harvennettu, ja latvukset ovat kunnossa, lannoitus lyhentää metsän kiertoaikaa ja nopeuttaa järeytymistä ratkaisevasti.

”Nuorimmat harvennettavat metsät ovat noin 40-vuotiaita. Kiertoaika on 60–70 vuotta. Vaikka kyseessä ovat vaaramaat, nämä ovat silti reheviä ja tuoreita kankaita.”

Kouva sanoo, että 1960-luvun kulotukset antoivat kasvulle hyvän pohjan.

”Kulotusten vaikutus laimenee, mutta puusto tuottaa luonnostaan kariketta, siitä metsä saa ravinteita.”

Kahden harvennuksen jälkeen puuta poistuu yhteensä 100 mottia hehtaarilta.

”Kokonaiskertymäksi muodostuu noin 300 mottia, päätehakkuisiin päästään 2020-luvulla.”

Riista voi hyvin

Kortepalon nuori metsä kasvoi riistan kehdoksi. Hirvet, jänikset ja metsäkanalinnut viihtyvät laajoilla metsän peittämillä vaaroilla.

”Lähialueelta kaadettiin äskettäin myös karhu. Peitteisessä metsässä riistalintujen saaminen on haasteellista. Ne ovat suojassa paitsi metsästäjiltä, myös petolinnuilta.”

Pohjois-Suomen mittavat avohakkuuaukot ristittiin Osaran aukeiksi radikaalin hakkuutavan siunanneen Metsähallituksen pääjohtajan **N. A. Osaran** (1903–1990) mukaan. Suurhakkuiden pääarkkitehtina toimi eräkirjailijana tunnettu ikimetsien ihannoija, ylimetsänhoitaja **A.E. Järvinen** (1891–1963).

KARI LINDHOLM

YHDISTYSTEN VUOSI

OSARAN AUKEAT

Suomen suurin avohakkuu

Pudasjärven suurhakkuissa oli kuusi kämppäkeskittymää. Savotoilla työskenteli parhaimmillaan 500 metsätyömiestä.

Työvälineinä oli kirves, pokasaha, justeeri ja kuorimarauta. Ensimmäiset moottorisahat tulivat savotoille vuonna 1955.

Työmaan pinta-ala oli yli 20 000 hehtaaria. Puuta kertyi 1,2 miljoonaa mottia.

Aukeiden hyvä kasvu hämmästyttää

PUDASJÄRVI

Susivaaran Osaran aukeilla Pudasjärvellä vierailleet kuusamolaiset ja taivalkoskelaiset metsänomistajat yllättyivät myönteisesti siitä, että 1950-60- luvuilla puuttomaksi osaroidulla alueella kasvaa sittenkin aivan oikea metsä.

”Kun otetaan huomioon, että retkeilemme 300 metrin korkeudella merenpinnasta, siihen nähden metsä näyttäisi kasvavan tosi hyvin”, sanoo Taivalkosken metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja **Teuvo Puolakanaho**.

”Kun metsää hoidetaan hyvin, niin kasvaahan se. Asiasta saa varmuuden käymällä paikan päällä katsomassa”, toteaa retkelle osallistunut metsänomistaja **Pauli Ronkainen** Kuusamosta.

Energiapuuksi kelpaa heikompikin

Osaran aukkojen toivioretkeläiset keskustelivat linja-autossa myös siitä, onko Susivaaran nuoren metsän laatu aivan viimeisen päälle kunnollista.

”Tulevaisuudessa ensiharvennuspuusta saatetaan valmistaa vaikka biodieseliä. Siihen välttää heikompikin laatu. Kemin Ajokseen kaavailtu biodiesellaitos haukkaisi pari miljoonaa mottia harvennuspuuta lähialueilta”, kertoo Puolakanaho.

> Mieluummin tulisi tukea metsäenergiavarojen hyödyntämistä kuin rahoittaa ulkomaisia yhtiöitä.«
>
> **TEUVO PUOLAKANAHO**

Suuret avohakkuuaukot eivät ole harvinaisia Taivalkoskellakaan. Reippaiden hakkuiden tulokset näkyvät myös yksityismailla.

”Meidän alueen yksityismetsistä 75 prosenttia on nuorta metsää. Ensiharvennusurakka alkaa 10–15 vuoden sisällä.”

Puolakanaho on pahoillaan siitä, että valtio jakelee tuulimyllyjen pystyttäjille rahaa turhan avokätisesti.

Hyviä kotimaisen energian lähteitä löytyisi ympärilleen katsomalla.

”Mieluummin tulisi tukea metsäenergiavarojen hyödyntämistä kuin rahoittaa ulkomaisia yhtiöitä.”

KARI LINDHOLM

Metsän hinta alueittain

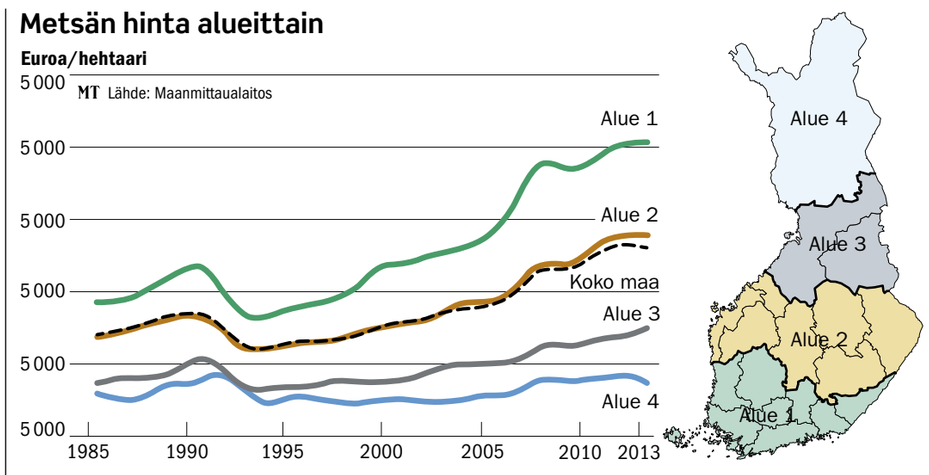

Metsän hinnan nousu tasaantuu

Keskimääräisen metsäpalstan hinnan nousu jatkui alkuvuonna parilla prosentilla. Erot maakunnittain ja palstoittain vaihtelivat kuitenkin suuresti.

Metsämaan kysyntä on pysynyt tänä vuonna suunnilleen ennallaan. Alkuvuonna solmittiin kaupat 784 yli 10 hehtaarin palstasta. Niistä maksettiin 2 631 euron keskihintaa hehtaarille.

”Metsämaan kauppa käy hyvin. Kun mukaan lasketaan pienemmät puuhapalstat, kauppoja syntyi 1 400”, kertoo johtava asiantuntija **Juhani Väänänen** Maanmittauslaitoksesta.

Viime vuonna yli 10 hehtaarin metsämaakauppojen keskihinta nousi muutaman kymmenen euroa alkuvuoden hintoja korkeammaksi. Toisaalta keskimääräisestä palstatta maksettu 2 326 euron hehtaarihinta oli kovempi kuin viime vuonna.

Kovinta hintaa metsäpalstoista maksettiin etelärannikolla, missä yli 10 hehtaarin metsäpalstojen keskihinnat hipoivat 5000 euroa hehtaarilta. Kalleimmasta neljänneksestä ja pienemmistä palstoista maksettiin pitkästi yli 5 000 euroa hehtaarilta.

Hämeen-Uudenmaan alueella yli 10 hehtaarin palstojen keskihinta oli 4 583 euroa, ja yli 4 000 euron päästiin myös Kaakkois- ja Lounais-Suomessa. Sisämaassa hinnat nousivat etenkin Pohjois-Karjalassa.

Perää piti Lappi 737 euron keskihinnalla. Siellä keskihinta romahti melkein viidenneksellä. Myös Etelä-Savossa hinnat laskivat 18 prosenttia.

Keskimääräisen metsäpalstan hinta eli mediaani oli kovimmassa nousussa Kainuussa.

Yli 10 hehtaarin metsäpalstojen keskikoko nousi 36 hehtaariin. Eniten kauppoja solmittiin Pohjois-Pohjanmaalla, 143 kappaletta.

JARMO PALOKALLIO

Puukaupan vauhti kiihtyy

Syksy on normaaliin tapaan vauhdittanut puukauppaa. Viime viikolla Metsäteollisuus ry:n jäsenyritykset ostivat metsänomistajilta 601 285 kuutiota puuta.

”Puukauppoja on leivottu hyvällä tahdilla. Tämän vuoden osalta tavoitteet näyttävät täyttyvän”, summaa toiminnanjohtaja **Vesa Väänänen** Järvi-Savon metsänhoitoyhdistyksestä.

Viime vuoteen verrattuna puukauppoja on koko maassa solmittu noin kymmenes viimevuotista enemmän. Leimikoita on ollut tarjolla poikkeuksellisen tasaisesti. Kesähelteillä puukauppa käväisi hetkittäin jopa ylitarjonnan puolella.

Metsäteollisuuden ostot tammi-elokuussa nousivat 19,6 miljoonaan kuutioon. Siitä tukkia oli 8,9 ja kuitupuuta 10 miljoonaa kuutiota.

Väänäsen mukaan puun kysyntä on edelleen hyvää. Ostomiesten ykköskohteita ovat kovalla maalla sijaitsevat havutukkileimikot.

Kantohinnoissa pientä nousua

Mäntytukista maksettiin viime viikkoon päättyneellä neljän viikon jaksolla noin 55 ja kuusesta 56 euroa kuutiolta. Tukin hinta vaihteli alueittain ja hakkuutavoittain 42 ja 58 euron välillä. Viime vuodesta havutukit ovat kallistuneen 2–3 eurolla.

Koivutukin ja kuitupuiden hinnat ovat pysyneet lähes ennallaan.

Metsäteollisuus ry:n mukaan kantohinnat ovat jälleen kerran karkaamassa. Järjestön mukaan kantohinnat hyydyttävät teollisuuden kasvumahdollisuuksia.

”Kansainvälisen vertailun mukaan puukustannusten kilpailukyky tehtaalla oli Suomessa kevätkesällä kilpailijamaihin nähden heikko. Kantohintakustannus oli etenkin tukilla kestämättömän korkea”, kertoo metsäjohtaja **Tomi Salo** Metsäteollisuus ry:stä.

Tutkimuspäällikkö **Erno Järvinen** MTK:sta muistuttaa, että Suomessakin voi harjoittaa metsäteollisuutta kannattavasti. Tänä vuonna parasta tulosta kolmesta suuresta metsäyhtiöstä on tehnyt Metsä Group, jonka tuotanto on keskittynyt kotimaahan.

JARMO PALOKALLIO

Puun hinnat 12.8.–8.9.2013

Lähde: Metsäntutkimuslaitos

Alue	Mäntytukki	Kuusitukki	Koivutukki	Mäntykuitu	Kuusikuitu	Koivukuitu
	Euroa/m³ (alv 0 %)					
Kantohinnat, päätehakkuut						
Etelä-Suomi	58,2 ↔	58,1 ↔	41,3 ↔	16,9 ↔	19,1 ↑	16,9 ↔
Keski-Suomi	57,7 ↑	57,9 ↑	41,7 ↑	17,2 ↑	19,0 ↑	17,3 ↓
Savo-Karjala	56,0 ↔	56,0 ↔	41,7 ↔	17,9 ↑	17,5 ↓	17,7 ↑
Kymi-Savo	57,7 ↔	57,0 ↔	43,1 ↓	17,0 ↔	19,1 ↔	17,3 ↔
Etelä-Pohjanmaa	57,2 ↔	55,8 ↓	39,0	18,7 ↑	18,5 ↔	17,9 ↔
Kainuu-Pohjanmaa	54,0 ↑	52,4 ↑	–	18,9 ↓	18,0 ↓	18,5 ↔
Lappi	49,0	48,1	–	17,9	17,4	17,2 ↔
Koko maa	**56,6 ↔**	**57,1 ↔**	**42,0 ↔**	**17,9 ↑**	**18,8 ↑**	**17,6 ↑**
Kantohinnat, harvennushakkuut paitsi ensiharvennukset						
Etelä-Suomi	51,1 ↓	50,3 ↔	37,1	14,7 ↑	15,7 ↑	14,3 ↔
Keski-Suomi	49,0 ↔	49,1 ↔	38,3	14,7 ↔	15,6 ↑	14,4 ↑
Savo-Karjala	48,2 ↓	47,3 ↔	37,4 ↔	14,4 ↔	14,7 ↔	14,5 ↑
Kymi-Savo	49,1 ↓	48,4 ↓	38,5 ↑	15,0 ↔	15,5 ↔	14,5 ↔
Etelä-Pohjanmaa	47,0 ↔	–	–	14,7 ↔	14,6 ↓	14,2 ↓
Kainuu-Pohjanmaa	46,6 ↓	45,8	–	14,2 ↔	14,2 ↓	13,5 ↑
Lappi	44,5	–	–	14,1	–	14,0
Koko maa	**48,6 ↓**	**48,8 ↔**	**37,8 ↔**	**14,6 ↔**	**15,3 ↔**	**14,3 ↑**
Hankintahinnat, kaikki hakkuut						
Etelä-Suomi	60,7 ↑	60,1 ↓	49,1	29,9 ↓	32,7 ↓	30,6 ↔
Keski-Suomi	57,2	57,5 ↑	–	30,2 ↓	30,5	30,6 ↓
Savo-Karjala	56,7 ↓	56,0 ↓	44,9 ↓	30,2 ↔	29,8 ↔	30,8 ↓
Kymi-Savo	57,8 ↔	56,8 ↔	47,7	29,9 ↓	30,0 ↓	30,3 ↓
Etelä-Pohjanmaa	55,0	54,1	–	30,0 ↓	30,1	30,6 ↑
Kainuu-Pohjanmaa	57,9 ↓	–	–	29,4 ↔	29,6	30,7 ↓
Lappi	53,4	–	–	28,0 ↓	–	29,2
Koko maa	**57,7 ↓**	**58,2 ↑**	**47,0 ↔**	**29,6 ↓**	**31,3 ↓**	**30,6 ↓**

Hintojen muutos jaksolta 1.–28.7.2013: ↑ = noussut ↓ = laskenut ↔ = pysynyt ennallaan (±1 %)

Taivekartongin hinta nousee

Metsä Board nostaa taivekartongin hintoja Euroopassa 70 euroa tonnilta lokakuun puolivälissä. Esimerkiksi elintarvikkeiden ja kauneudenhoitotuotteiden pakkauksissa käytetyn kartongin hinta on ollut tänä vuonna noin 1 070 euroa tonnilta.

Metsä Board on Euroopan suurin taivekartongin valmistaja. Tuotantokapasiteetista yhtiöllä on noin kolmannes. Valkopintaisten kraftlainerien tuottajana Metsä Board on johtava maailmassa.

Edellisen kerran Metsä Board nosti taivekartongin hintoja tammikuussa 2011.

Metsä Boardin johtajan **Markku Romanon** mukaan hintojen korotukselle nähtiin nyt otollinen tilaisuus.

”Me uskomme, että tällä hetkellä markkina on siinä tilassa, että se pystyy tällaisen 70 euron hinnan korotuksen ottamaan”, Romano sanoo.

Sellu- ja paperimarkkinoita seuraavan Foexin mukaan pakkauskartonkien kysynnän kasvu jatkuu Yhdysvalloissa. Euroopassa kysynnän piristymisen toivotaan olevan edessä, kun talouden taantuma on vähitellen taittumassa.

Heinäkuussa vaisua

Heinäkuussa tuotannon kehitys oli Euroopassa vaisua varsinkin neitseelliseen kuituun perustuvissa kartongeissa. Kierrätyskuiduista valmistetuissa aallotuskartongeissa eli pahvilaatikoiden raaka-aineessa kysynnän ja tarjonnan tasapaino oli parempi muun muassa kasvaneen viennin ansiosta.

Kierrätyskuitupohjaisten kartonkien hinnat ovat olleet viime aikoina nousussa niin, että elokuussa niiden hinnat olivat reilun kymmenen prosenttia korkeammat kuin vuotta aiemmin.

Metsä Board valmistaa kaikki kartonkinsa neitseellisistä kuiduista, eikä käytä kierrätyskuituja.

JUHA KAIHLANEN
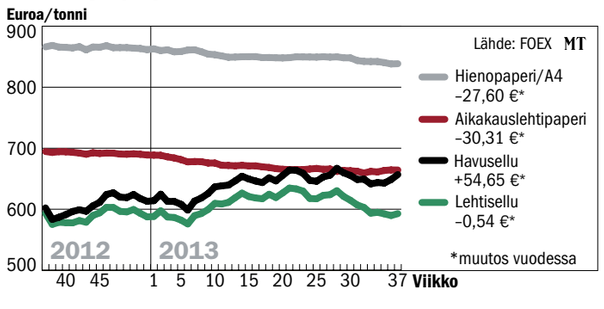
Sellun ja paperin hinnat vuoden ajalta